

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 maja 2020 r.

Pozycja 233

POSTANOWIENIE z dnia 4 lutego 2020 r. Sygn. akt Ts 94/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.O. o zbadanie zgodności:

art. 1037 § 1, 2 i 3 w związku z art. 968 § 1 oraz art. 998 § 1 i art. 1035 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.) z: art. 2 w związku z art. 7 w związku z art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 w związku z art. 7 oraz art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 11 czerwca 2018 r. (data nadania), R.O. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżącemu, posiadającemu status wierzyciela, przysądzone w postępowaniu egzekucyjnym nieruchomości dłużnika za cenę 210 000 zł. Na poczet ceny nabycia wpłacił on kwotę 163 683,62 zł, zaliczając na poczet pozostałej ceny własną wierzytelność w wysokości 46 316,38 zł.

Przy sporządzaniu planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości ustalono, że skarżący – uiszczając cenę – potrącił wierzytelność, która się w niej nie mieści. Wierzytelnością korzystającą z pierwszeństwa zaspokojenia z majątku dłużnika przed wierzytelnością skarżącego były bowiem koszty egzekucyjne, zgodnie z art. 1025 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.; dalej: k.p.c.). Składały się na nie:

- opłata sądowa za udzielenie przysądzenia własności w wysokości 100 zł;
- koszty należne komornikowi sądowemu w wysokości 35 083,57 zł;
- koszty należne wierzycielowi egzekwującemu, Bankowi Spółdzielczemu w S., w kwocie 134 zł.

Ponadto wierzytelnością korzystającą z pierwszeństwa zaspokojenia przed wierzytelnością skarżącego była wierzytelność Banku Spółdzielczego w S. zabezpieczona hipoteką na nieruchomości w wysokości 38 888,06 zł tytułem odsetek i w wysokości 132 271,90 zł. Łączna kwota wierzytelności korzystających z pierwszeństwa zaspokojenia przed wierzytelnością skarżącego wynosiła zatem 206 477,53 zł.

Postanowieniem z 25 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w S. zobowiązał skarżącego do uzupełnienia ceny nabycia nieruchomości przez wpłacenie w ciągu tygodnia od uprawomocnienia się orzeczenia kwoty 42 793,91 zł.

Na powyższe orzeczenie skarżący złożył zażalenie, w którym wniósł o jego uchylenie.

Postanowieniem z 17 stycznia 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w O. oddalił zażalenie. Orzeczenie to doręczono skarżącemu 9 marca 2018 r.

2. Skarżący zarzucił kwestionowanym w skardze konstytucyjnej przepisom naruszenie art. 2 w związku z art. 7 w związku z art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji, czyli „zasady demokratycznego państwa prawnego, w tym naruszenie zasady lojalności państwa do obywatela oraz zasady bezpieczeństwa prawnego w sytuacji, gdy nabywca nieruchomości po uprawomocnieniu postanowienia w przedmiocie przysądzenia nieruchomości, na mocy którego zaliczono jego wierzytelność względem dłużnika na poczet ceny nabycia, po sporządzeniu planu podziału kwoty uzyskanej z egzekucji nieruchomości zostaje zobowiązany w trybie art. 1037 § 1 k.p.c. do uiszczenia dodatkowej kwoty na poczet ceny nabycia nieruchomości w zakresie, w jakim jego wierzytelność względem dłużnika nie została uwzględniona w planie podziału, co rodzi brak pewności nabywcy do państwa w zakresie, w jakim zaskarżona norma prawna dopuszcza możliwość obciążenia nabywcy dodatkowymi obowiązkami oraz uszczupla jego majątek pomimo istnienia uprzedniego prawomocnego postanowienia określającego jego obowiązki”.

Zdaniem skarżącego, kwestionowane przepisy naruszają także zasadę demokratycznego państwa prawa oraz zasadę dwuinstancyjności (art. 2 w związku z art. 7 oraz art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji), gdyż nie umożliwiają skarżącemu jako wierzycielowi – nabywcy nieruchomości – aktywnego uczestnictwa w postępowaniu pierwszej instancji.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 18 czerwca 2019 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

– doręczenie pięciu egzemplarzy pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a także reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym;

– dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ze wskazanymi przez skarżącego wzorcami kontroli.

Skarżący wykonał powyższe zarządzenie w przepisany terminie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono następujące przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.; dalej: k.p.c.):

– art. 1037 § 1, 2 i 3:

„§ 1. Jeżeli przy sporządzaniu planu podziału okaże się, że nabywca uiszczając cenę, potrącił wierzytelność, która się w niej nie mieści, sąd, na wniosek komornika, zobowiąże nabywcę do uzupełnienia ceny w ciągu tygodnia. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

§ 2. W planie podziału komornik wymienia osoby, dla których jest przeznaczona suma przypadająca od nabywcy. W tej części plan podziału stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko nabywcy.

§ 3. Wierzyciel, któremu przydzielono roszczenie przeciwko nabywcy, nabywa z mocy samego prawa hipotekę na sprzedanej nieruchomości. Ujawnienie hipoteki w księdze wieczystej lub zbiorze dokumentów następuje na wniosek wierzyciela”;

– art. 968 § 1:

„Nabywca może zaliczyć na poczet ceny własną wierzytelność lub jej część, jeżeli znajduje ona pokrycie w cenie nabycia”;

– art. 998 § 1:

„Po uprawomocnieniu się przybicia i wykonaniu przez nabywcę warunków licytacyjnych lub postanowienia o ustaleniu ceny nabycia i wpłaceniu całej ceny przez Skarb Państwa sąd wydaje postanowienie o przysądzeniu własności”;

– art. 1035 § 1:

„Niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności komornik sporządza plan podziału”.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż sporządzona została w imieniu skarżącego przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK), a skarżący:

– wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w O. z 17 stycznia 2018 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

– dochował przepisane terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ odpis wymienionego wyżej postanowienia został doręczony skarżącemu 9 marca 2018 r., a skarga została wniesiona 11 czerwca 2018 r.;

– prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazując, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowanych w niej zarzutów nie można uznać za oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Przedstawione przez skarżącego zagadnienie prawne dotyczy postępowania egzekucyjnego z nieruchomości, które składa się z kilku chronologicznie następujących po sobie etapów. Zaliczeniu na poczet ceny nabycia podlega wierzytelność w takiej wysokości, w jakiej, w hipotetycznie sporządzonym planie podziału, przypadłaby z jej tytułu wierzycielowi kwota sumy podlegającej podziałowi, przy uwzględnieniu znanych na ten dzień wierzytelności wierzycieli oraz praw osób stwierdzonych w opisie i oszacowaniu, bądź też takich, które zostały zgłoszone na 3 dni przed terminem licytacji (por. postanowienie SN z 3 lutego 1972 r., sygn. akt III CRN 156/71, OSNCP nr 6/1972, poz. 121). Jeżeli jednak wierzytelność nabywcy przedmiotu egzekucji nie znajduje pokrycia w cenie nabycia w wysokości, którą zalicza na poczet ceny (gdy po uprawomocnieniu się przybicia do postępowania

podziałowego przystąpią skutecznie kolejni wierzyciele, których wierzytelności ulegną zaspokojeniu w wyższej kategorii niż wierzytelność nabywcy), sąd wzywa nabywcę do zapłaty brakującej kwoty wyznaczając ponownie termin do jej uiszczenia.

Zdaniem skarżącego, kwestionowane przepisy wprowadzają niepewność obywatela co do prawa, naruszają zasadę ochrony zaufania do państwa, a także stanowią „pułapkę prawną”, gdyż to „jednostka ponosi wszelkie negatywne konsekwencje ich niewłaściwej konstrukcji prawnej”.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowiono jak w sentencji.